

*Stichting Vestingstad Valkenburg
Opgericht: 8 april 2004*

Valkenburg, 15-06-2007

De Heren van Valkenburg Walram en Valkenburgse Leeuw

Het oudst bekende wapen van de heren van Valkenburg werd als volgt beschreven: “Van lazuur (blauw) beladen met een op een rots staanden burgt van keel (=rood), op de burgt is geplaatst een ter linker zijde gekeerden valk en aan den voet derzelfde 2 valken; voorts het schild bezaaid met ballen, alles van goud” (zie afbeelding 1). Het wapen is een zogenaamd “sprekend wapen” en is afkomstig van het geslacht (Oud-) Valkenburg. Het komt als zodanig voor op een zegel van Gozewijn van Valkenburg uit 1202. Het werd door latere heren van Valkenburg als contrazegel gevoerd.

Zoals reeds in een voorgaand artikel over Walram voerde hij als heer van Valkenburg in 1268 als eerste een nieuw wapenschild te weten een gekroonde dubbelstaartige klauwende rode leeuw. Deze is nauw verwant aan de Limburgse leeuw, die hij mocht voeren als zoon van Bertha van Limburg. Echter de Valkenburgse leeuw is geheel van “keel” (=heraldisch rood) (zie afbeelding 2). Na het uitsterven van de Valkenburgse heren, komt het oude en nieuwe wapen nog gecombineerd voor op een zegel uit de 17^e eeuw, waarbij de Valkenburgse leeuw een schildje ondersteunt, waarop de burcht met de valken staande op een rots te zien is. De schepensbank van de stad Valkenburg voerde alleen het wapen met de leeuw, ter weerszijden gehouden door een schildknaap. De leeuw bleef wel in gebruik als wapen voor het Land van Valkenburg en kwam zodoende ook voor in de wapens van de verschillende schepensbanken in het gebied. Van daaruit komt de Valkenburgse leeuw dan ook voor in de wapens van een groot aantal gemeenten zoals Heerlen, Onderbanken, Landgraaf, Beek, Gulpen, Nuth en Voerendaal. In het wapen van de huidige gemeente Valkenburg a/d Geul, zijn beide wapens weer verenigd; de Valkenburgse leeuw fungeert als schildhouder van het wapen met de burcht (zie afbeelding 3).

De Valkenburgse leeuw verschilt in kleur van de Limburgse leeuw. De Limburgse leeuw is al bekend van een zegel van Hertog Hendrik III van Limburg uit 1208. In 1221 kreeg de leeuw twee staarten, hoogstwaarschijnlijk, omdat de toenmalige Hertog ook regent was in Luxemburg. De dubbele staart van de Valkenburgse leeuw zou, naar verluid in navolging van de Limburgse leeuw, verwijzen naar de 2 heerlijkheden Valkenburg en Monschau. De Luxemburgse leeuw is overigens gelijk aan de Limburgse leeuw, maar dan op een blauw/witte achtergrond. De kleuren van de Limburgse leeuw zijn bekend sinds 1227, waar ze worden vermeld voor Hertog Hendrik IV van Limburg (rode klauwende leeuw met gouden kroon en gouden nagels) (zie afbeelding 4). De leeuw is sindsdien niet gewijzigd en werd door alle opvolgers van Limburg gebruikt. De Valkenburgse leeuw onderscheidt zich dus van de Limburgse leeuw door een rode kroon, rode tong en rode nagels. Als zodanig is de Valkenburgse leeuw in het wapen van Limburg (linker bovenkwartier) dan ook voor verbetering vatbaar. De kroon, tong en nagels dienen volgens de oudst vastgestelde beschrijving immers rood te zijn en niet goud. De Hoge Raad van Adel heeft GS van Limburg daarvan reeds in 1982 in kennis gesteld en geadviseerd het kwartier linksboven conform aan te passen. Om, ook bij de Raad van de Adel onbekende redenen, hebben de Staten van Limburg destijds echter besloten geen wapenwijziging aan te vragen. Daarentegen is de rode leeuw in de vlag van Limburg WEL de Valkenburgse leeuw. Dit heeft men volgens de Hoge Raad van de Adel bewust gedaan, om de herkenbaarheid van de vlag van verre te bevorderen. De Valkenburgse leeuw komt ook buiten Valkenburg en Limburg nog in tal van stadswapens voor.

Zo voert o.a. Sankt Vith (B) sinds 1342 de Valkenburgse leeuw formeel in haar wapen en sinds 1925 in haar vlag en wordt daar ook der “Falkenburger Löwe” genoemd. Hij werd daar in 1342 door Jan van Valkenburg-Montjoie als heer van Sankt Vith ingevoerd. Binnenkort zal de Valkenburgse leeuw weer op vlaggen te bewonderen zijn. De Stichting Vestingstad Valkenburg heeft onlangs opdracht gegeven om alvast een 5-tal vlaggen te laten maken, met de Valkenburgse leeuw, zoals hij ten tijde van Walram gevoerd is. Bij de opening van de Berkelpoort zal de SVV 1 exemplaar aan het gemeentebestuur aanbieden, zodat deze voortaan op de gerestaureerde Berkelpoort kan wapperen. Binnenkort kunnen mensen die een vlag met de “Valkenburgse leeuw” willen kopen, deze bij de SVV bestellen. Meer over de hoe Walram aan Monschau-Bütgenbach kwam in het volgende artikel van de Stichting Vestingstad Valkenburg. Voor meer informatie over de SVV kunt u terecht op: www.vestingstadvalkenburg.nl

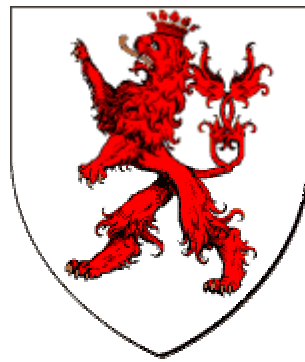
Auteur: Marc Habets

Bronnen : Database Nederlandse Gemeentewapens, 2007, Schrijven Hoge Raad van Adel, 31 maart 2006, M. Habets

Afb.1.

Wapen geslacht (Oud) Valkenburg

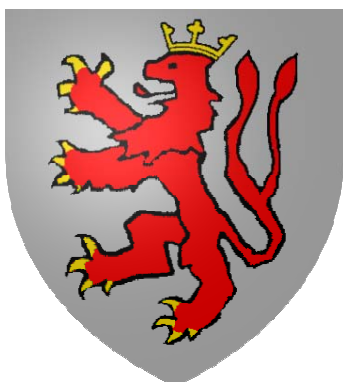
Afb.2.

De Valkenburgse leeuw, Wapen heren van Valkenburg vanaf Walram

Afb.3.

Huidige wapen van de gemeente Valkenburg a/d Geul

Afb.4.

Wapen Hertogen van Limburg